

Cindy Stockler

ΚΑΛΛΙΟΠΗ

η δούλη των Αθηνών

ΚΑΛΛΙΟΠΗ
η δούλη των Αθηνών

Σειρά: Ξένη Λογοτεχνία

Τίτλος: Calliope — a escrava de Atenas

Συγγραφέας: Cindy Stockler

Μετάφραση: Μ. Μανιατόγλου

Φιλολογική επιμέλεια: Ελένη Κεκροπούλου

Σελιδοποίηση: ΑΡΧΕΤΥΠΟ – ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Εκπόνηση εξωφύλλου: Φαίδων Σμυρναίος/Αρχέτυπο

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

Copyright © Οκτώβριος 2019:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΝΑΛΙΟΣ

& © Cindy Stockler

Σόλωνος 136, 106 77, Αθήνα

Τηλ.: 210 3829339 – 210 3803925

e-mail: info@oceanosbooks.gr

www.oceanosbooks.gr

ISBN 978-960-643-017-6

© 2019: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

Cindy Stockler

ΚΑΛΛΙΟΠΗ

η δούλη των Αθηνών

«Η ιστορία δεν μελετά μόνον τα υλικά γεγονότα και τους θεσμούς, το πραγματικό της αντικείμενο μελέτης είναι η ανθρώπινη ψυχή, η ιστορία οφείλει να επιδιώκει τη γνώση εκείνου στο οποίο αυτή η ψυχή πίστεψε, σκέφτηκε και αισθάνθηκε στις διάφορες εποχές της ζωής του ανθρώπινου γένους»

Numa Denis FUSTEL DE COULANGES

στο «Η Αρχαία Πόλη»

«Λοιπόν, πρόσεξες ότι το πρόσωπο εκείνου που κοιτάζει τα μάτια άλλου εμφανίζεται στο μέρος του ματιού που βρίσκεται μπροστά του, όπως σε καθρέπτη (...)

Επομένως, εάν κάποια μάτια κοιτάζουν άλλα μάτια και προσηλώνονται σε ό,τι καλύτερο υπάρχει σε αυτά, σε αυτό που τους επιτρέπει να δουν, μπορούν να δουν τον ίδιο τον εαυτό τους...

Άρα, και η ψυχή επίσης, αν θελήσει να γνωρίσει τον εαυτό της, θα πρέπει να προσηλώνεται σε μία ψυχή, και κυρίως στο τμήμα όπου βρίσκεται η αρετή της ψυχής, η σοφία της, ή οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο που της μοιάζει».

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

στην «Πολιτεία», του Πλάτωνα

ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΘΕΟΙ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

ΔΙΑΣ – βασιλιάς των θεών και των ανθρώπων

ΗΡΑ – θεά προστάτιδα των γυναικών και του γάμου

ΠΟΣΕΙΔΩΝΑΣ – θεός της θάλασσας

ΗΦΑΙΣΤΟΣ – θεός της φωτιάς, των χειροτεχνών
και των σιδηρουργών

ΑΠΟΛΛΩΝΑΣ – θεός της ποίησης, της μουσικής,
των αθλημάτων, του κυνηγιού και της θεραπευτικής τέχνης

ΑΘΗΝΑ – θεά της σοφίας και της ειρήνης

ΑΦΡΟΔΙΤΗ – θεά της ομορφιάς και του έρωτα

ΕΡΜΗΣ – θεός του εμπορίου και αγγελιαφόρος των θεών

ΑΡΗΣ – θεός του πολέμου

ΑΡΤΕΜΙΣ – θεά των δασών και του κυνηγιού, προστάτιδα
των κοριτσιών

ΕΣΤΙΑ – θεά της ιερής εστίας και της οικογένειας,
προστάτιδα του σπιτιού

ΔΗΜΗΤΡΑ – θεά της σποράς και της συγκομιδής

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ιδού η ιστορία μιας οικογένειας συνηθισμένων ανθρώπων στην Αθήνα του 5ου προ Χριστού αιώνα –του αποκαλούμενου «χρυσού αιώνας», του Περικλή, της δημοκρατίας, του Πελοποννησιακού Πολέμου, των μεγάλων τεχνών, των μεγάλων ονομάτων. Παραδέχομαι ότι ήταν μια παράτολμη κίνηση το να δώσω ελευθερία στην έμπνευση προκειμένου να την γράψω. Αλλά μία επισταμένη έρευνα ως βάση της αφήγησης, σε συνδυασμό με την παρατήρηση και τον στοχασμό πάνω στους μαιάνδρους της ανθρώπινης ψυχής, ήρθε να με ενθουσιάσει και να με προτρέψει, γενόμενη μάλιστα τόσο πολύτιμη που κατέληξε να αποτελεί μέρος του βιβλίου, υπό τη μορφή αριθμημένου Παραρτήματος.

Πιθανόν να πιστέψει κανείς, σε μία πρώτη ανάγνωση, ότι τούτο το μυθιστόρημα θα έπρεπε να είχε γραφεί τηρώντας τους κανόνες, τη

μορφή και τη γλώσσα που χρησιμοποιήθηκαν στις τραγωδίες και στα επικά κείμενα της εποχής που περιγράφει, όπως έκαναν ο Ευριπίδης, ο Όμηρος και τόσοι άλλοι. Ωστόσο, δεν υπάρχει εδώ η αξίωση να θεωρηθεί η παρούσα αφήγηση εφάμιλλη των μεγάλων κλασικών της λογοτεχνίας της αρχαιότητας, είτε ως προς τη μορφή, τη γλώσσα, τον τρόπο προσέγγισης, ή το περιεχόμενό της. Πρόκειται, για μια ιστορία μυθοπλασίας, μια φαντασία, ένα απολαυστικό ταξίδι στην αρχαία Ελλάδα, προσπαθώντας να γοητεύσει, να μαγέψει και να ψυχαγωγήσει τον αναγνώστη, πηγαίνοντάς τον σε τούτη την εποχή της Ιστορίας που, το ξέρω, μπορεί κάλλιστα, και χωρίς τούτα τα τεχνάσματα για να εκτιμηθεί, να θαυμάσει και να μελετηθεί. Το ζήτημα της γλώσσας, πάντως, δεν έμεινε ξεχασμένο.

Θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν γλώσσα και τρόπος ομιλίας παρόμοιοι με εκείνους των προαναφερόμενων κλασικών, αποσκοπώντας, ως προς αυτό, σε αυστηρή και απόλυτη πιστότητα στην εποχή; Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί τωρινή γλώσσα χωρίς να διακυβεύεται η αξιοπιστία της αφήγησης, ούτε να μειώνεται η αξία της βαθιάς έρευνας σχετικά με την εποχή, τις αξίες, τους θεσμούς και τα γεγονότα της, μια έρευνα που καθοδήγησε την όλη εκπόνηση του έργου, με σκοπό να του προσδώσει ουσία και υπόσταση; Τούτο ήταν το ερώτημα που με απασχολούσε μπροστά στη λευκή οθόνη και στον νου τον γεμάτο με σκηνές, επεισόδια και συμβάντα που ποθούσαν να γραφούν, να τοποθετηθούν στο χαρτί και, τέλος, να διαβαστούν.

Ενέδωσα στην πειστικότητα της ιστορίας να γραφεί, και επέλεξα να την συντάξω στην τωρινή γλώσσα, εκείνη με την οποία ο μη ακαδημαϊκός αναγνώστης είναι πιο εξοικειωμένος, ούτως ώστε να μην αποθαρρυνθεί από την ανάγνωσή της, μπάζοντάς τον βολικά μέσα στο σπιτικό αυτής της ελληνικής οικογένειας, το οποίο, ο αναγνώστης θα το διαπιστώσει αυτό, δεν διαφέρει και τόσο από τα δικά μας σπίτια και τις δικές μας καρδιές. Περιέργως, ήταν η ανάγνωση του Αριστοφάνη –κωμικού θεατρικού συγγραφέα του 5ου π.Χ. αιώνα– που μου έδειξε ότι είχα επιλέξει τον σωστότερο δρόμο.

Χωρισμένο σε δώδεκα κεφάλαια, το καθένα φέρνοντας το όνομα ενός από τους δώδεκα θεούς του Ολύμπου, ανάλογα με το πώς αυτοί αναφέρονται από τα μυθιστορηματικά πρόσωπα, το κείμενο φέρνει επίσης μια εντός παρενθέσεων αρίθμηση, που παραπέμπει στο Παράρτημα – αυτό ναι, με μορφή και γλώσσα διδακτική, περιέχοντας όλες τις σημειώσεις της έρευνας, ούτως ώστε το μυθιστόρημα να συμπορεύεται με τα ιστορικά γεγονότα και τα πρόσωπα, με τα ήθη, τους νόμους και τις περιστάσεις της περιγραφόμενης εποχής.

Έτσι όπως συνέβη με εμένα, είτε ο αναγνώστης να βρει σε αυτό το ταξίδι στο παρελθόν έναν συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα στον αρχαίο κόσμο και στον 21ο αιώνα.

Η συγγραφέας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε μια εποχή όπου επικρατεί η εικόνα, συνεχίζω να είμαι ένας παλαιού τύπου αναγνώστης, στον κόσμο της υψηλής τεχνολογίας και της καλωδιακής τηλεόρασης, εγώ ακόμη προτιμώ ένα βιβλίο.

Λατρεύω να βυθίζομαι αναπαυτικά στην αγαπημένη μου πολυθρόνα, να παίρνω στα χέρια μου ένα βιβλίο, να μυρίζω το φρέσκο μελάνι και να αισθάνομαι την υφή του χαρτιού στα ακροδάχτυλά μου. Τίποτε δεν συγκρίνεται με αυτό!

Και τότε, εγκαταλείπομαι στα χέρια του συγγραφέα. Αφήνομαι να μεταφερθώ σε έναν κόσμο που μου είναι εντελώς καινούργιος: στον κόσμο της φαντασίας του δημιουργού.

Και αν ο δημιουργός είναι ταλαντούχος, θα με πάρει μαζί του με τα φτερά του, οδηγώντας με στα βασιλεια της φαντασίας του,

και θα παρουσιάσει τα θαύματά του στα όλο προσδοκία μάτια μου, καθηλώνοντάς με έτσι με την ιστορία του.

Αυτό ακριβώς συνέβη όταν διάβασα το μυθιστόρημα της Cindy Stockler «Καλλιόπη, η Δούλη των Αθηνών».

Μολονότι έχω αφιερώσει όλη μου τη ζωή στη μελέτη της Αρχαίας Ελλάδας και των θεσμών της, και μολονότι έχω διαβάσει πολλά ιστορικά μυθιστορήματα που η πλοκή τους διαδραματιζόταν στην ελληνική αρχαιότητα, τούτο το βιβλίο με συγκίνησε πραγματικά. Δεν μπορούσα να σταματήσω να γυρίζω τις σελίδες του, ήταν λες και μια μηχανή του χρόνου με είχε πάει 2.500 χρόνια πίσω, στους δρόμους της Αθήνας του 5ου π.Χ. αιώνα. Κατάφερα να δω τα μνημεία και τα αγάλματα που στόλιζαν την πόλη, μπορούσα να ακούσω το σούσουρο του πλήθους καθώς κατευθυνόταν προς την Πνύκα για να πάρει μέρος στην ύψιστη λειτουργία της Δημοκρατίας, μπορούσα να αισθανθώ τη μυρωδιά του φαγητού που σιγομαγειρευόταν στα μικρά σπίτια.

Διότι η Cindy Stockler δεν διηγείται απλώς μια ιστορία, η εικόνα της για την εποχή και τα άτομα δεν είναι ψυχρή και αδιάφορη, και οι ήρωές της δεν είναι απλές καρικατούρες, τουναντίον, είναι ζωντανοί και πραγματικοί, και γρήγορα ο αναγνώστης τους συμπαθεί, και μπορεί να αισθάνεται και να κατανοεί τα πάθη, τις ανάγκες και τις απογοητεύσεις τους.

Ωστόσο, το βιβλίο δεν περιορίζεται στην απλή ψυχαγωγία, είναι επίσης διδακτικό, αφού η συγγραφέας περιγράφει όχι μόνο την πολιτική, τους νόμους, τη φιλοσοφία και τα ήθη εκείνης της εποχής, αλλά και μιλάει επίσης για καθημερινά ζητήματα όπως η δουλεία, τα δικαιώματα διαδοχής και ιδιοκτησίας, η πρόσβαση στην ιδιότητα του πολίτη, στον γάμο, και άλλα πολλά.

Η σαφώς επισταμένη έρευνά της καθώς και η ακαδημαϊκή της παιδεία στα Νομικά (αφού η ίδια είναι δικηγόρος) την βοήθησαν να επιτύχει το δύσκολο επίτευγμα τού να μας προσφέρει μια ενδελεχώς τεκμηριωμένη ιστορία και, πάνω απ' όλα, ένα ευχάριστο ανάγνωσμα.

Καλωσορίσατε σε έναν καινούργιο αρχαίο κόσμο!

Καθ. Νικόλαος Α. Βρισιμτζής
Αθήνα – Ελλάδα

ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Καλλιόπη	<i>κόρη του πολίτη Γανυμήδη</i>
Γανυμήδης	<i>γαιοκτήμονας από τα περίχωρα της Αθήνας</i>
Θεόδωρος	<i>δούλος της οικογένειας του Γανυμήδη</i>
Ιφιγένεια	<i>μητέρα της Καλλιόπης</i>
Κάσσανδρος	<i>σύζυγος της Καλλιόπης</i>
Καλυψώ	<i>δούλα της οικογένειας του Γανυμήδη</i>
Φωκίων	<i>Αθηναίος πολίτης</i>

ΕΠΙΦΑΝΗ ΠΡΟΣΩΠΑ

Αλκιβιάδης	<i>Αθηναίος στρατηγός</i>
Αριστοφάνης	<i>κωμικός θεατρικός συγγραφέας</i>
Ιπποκράτης	<i>ιατρός, δημιουργός της ιατρικής σχολής στη νήσο Κω</i>

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Ο Σπαρτιάτης

ΕΡΜΗΣ

Θεός του εμπορίου, αγγελιαφόρος των θεών

Ο Γανυμήδης σηκώνεται και, ζητώντας να περάσει ανάμεσα από τους άλλους πολίτες, αρχίζει να κατευθύνεται προς την πόρτα, κουνώντας το κεφάλι με ύφος δυσαρέσκειας. Η Εκκλησία του Δήμου –η Συνέλευση του Λαού–(1) που ο ίδιος είχε αναμείνει με τόση προσδοκία, τελικά δεν κατέληξε πουθενά. Είχε έρθει στην Αθήνα και για να κάνει μερικές αγορές προμηθειών για το σπίτι του, ο κύριος σκοπός του, όμως, ήταν εκείνη η Τακτική Συνέλευση. Πίστευε πως διάφορα θέματα που ενδιέφεραν τους γαιοκτήμονες σαν και αυτόν, παραγωγούς δημητριακών, καθώς και τα τελωνειακά ζητήματα και τα των εμπόρων του λιμένα του Πειραιά, αλλά και άλλα σημαντικά άρθρα του προγράμματος –της ημερήσιας διάταξης δηλαδή– θα συζητιούνταν, ώστε επιτέλους να αλλάξουν

οι νόμοι που δεν έκαναν παρά να ζημιώνουν τους πολίτες και την ευημερία της Αθήνας. Όμως, αυτό δεν είχε συμβεί: τα μέλη του Συμβουλίου πάντοτε έβρισκαν κάποιο «πιο σημαντικό και επείγον» θέμα για να εγγράψουν την τελευταία στιγμή στην ημερήσια διάταξη. Επιπλέον, οι πολυπληθείς στη συνέλευση σαματατζήδες –πολίτες που τίποτα δεν καταλάβαιναν από ένα νομικό κείμενο, και ακόμη λιγότερο από τα δημοσιοοικονομικά του Κράτους, μα που είχαν κάνει τη συνέλευση τρόπο ζωής, αφού έλαβαν έναν οβολό για κάθε συνεδρίαση που συμμετείχαν– διατάραζαν σε τέτοιον βαθμό τις συζητήσεις, που φαινόταν πως κανένα ζήτημα της ημερησίας διάταξης δεν θα ερχόταν εις πέρας. Έκαναν εκείνο το απόγευμα άχρηστο για όλους τους παρόντες, με εξαίρεση τους ίδιους τους εαυτούς τους, που, εκτός από το ότι διασκέδαζαν, επιπλέον πληρώνονταν και γι' αυτό. Ξεχνούσαν ευθύς αμέσως τα λόγια που είχαν μόλις ακούσει από τον ιερέα:

– Τηρείτε σιωπή, ευλαβική σιωπή, προσευχηθείτε στους θεούς και στις θεές –και στην Αθηνά Παλλάδα, την προστάτιδα αυτής της πόλης– ώστε όλα να εξελιχθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο σε τούτη τη συνέλευση, για μεγαλύτερη δόξα της Αθήνας και ευτυχία των πολιτών της».

Ευθύς εξ αρχής, από τις προκαταρκτικές ψηφοφορίες για να αποφανθούν σχετικά με την εφαρμοσιμότητα ή όχι των προτεινόμενων νόμων, ο σαματάς ξεκίνησε, και ούτε ένας νόμος δεν είχε περάσει στη φάση

της συζήτησης, και ακόμη λιγότερο είχε υποβληθεί προς ψηφοφορία. Οι ομιλητές δεν είχαν ακόμη αρχίσει να μιλούν – μόνο όταν θα το έκαναν θα επικρατούσε σιωπή.

– Πού πηγαίνετε; Δεν μπορείτε να βγείτε πριν το τέλος της συνεδρίασης! – λέει ο τοξότης στον Γανυμήδη, φράζοντάς του την έξοδο.

– Δεν μπορώ; Και αυτοί οι άνθρωποι που βλέπετε να κάνουν όλο αυτό το νταβατούρι, καθιστώντας αδύνατο να ακουστεί ακόμη και ο κήρυκας που φωνάζει τα ονόματα; Αυτοί μπορούν να το κάνουν;

– Όλοι πληρώνονται για να βρίσκονται εδώ και να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία!

– Καλά, ας μην κολλήσουμε σ' αυτό, λέει ο Γανυμήδης βγάζοντας από τις πτυχές του χιτώνα του μακριού του ενδύματος, τα κέρματα δραχμής που είχε λάβει κατά την είσοδό του, και δίνοντάς τα πίσω στον τοξότη.

– Μα, κύριε... αυτό είναι αντικανονικό...

– Φίλε μου, όσον αφορά την αντικανονικότητα, εμείς οι δυο θα είχαμε πολλά να πούμε εδώ πέρα, τούτο το απόγευμα... απαντάει ο Γανυμήδης, βγαίνοντας επιτέλους έξω, ενώ, στο βήμα, ένας ακόμη πολίτης, με το στεφάνι στο κεφάλι, περιμένει να τελειώσει η φασαρία για να ξεκινήσει να μιλάει.

Φεύγοντας από την Πνύκα, ο Γανυμήδης συναντάει τον Πάνα, καθισμένο χάμω, που του τείνει το χέρι για να ζητήσει ένα νόμισμα.

Η Καλλιόπη μια νεαρή Αθηναία έφηβη, παντρεύεται αδιαμαρτύρητα τον νέο που επιλέγουν γι' αυτήν οι γονείς της, και πηγαίνει να ζήσει μαζί του στο μεγάλο του κτήμα στην περιοχή του Μαραθώνα. Η ζωή στην ύπαιθρο είναι ευχάριστη, και οι επισκέψεις στο Άστυ ακόμη πιο ενδιαφέρουσες, ειδικά τις ημέρες των μεγάλων εορτών και των συνελεύσεων της Εκκλησίας του Δήμου... Όμως την ηρεμία της πόλης ταράζουν κάθε τόσο οι εισβολές των Περσών, και η αντιπαλότητα των Αθηναίων με τους Σπαρτιάτες...

Μέσα από ένα ευχάριστο μυθιστόρημα, παρουσιάζεται η καθημερινή ζωή στην αρχαία Αθήνα και στα περίχωρά της, την εποχή του Περικλή και του Πελοποννησιακού Πολέμου.

ΩΚ 292

ΩΚΕΑΝΟΣ

Σόλωνος 136, 106 77 Αθήνα
Τηλ.: 210 3829339 - 210 3803925
www.oceanosbooks.gr

ISBN: 978-960-643-017-6

9 789606 430176